

*Нуридинова Айдай Нуридиновнанын 12.00.02 – конституциялык укук, муниципалдык укук адистигин боюнча юридика илиминин кандидаты окумуштуулук даражасын алуу учун сунушталган «Квалификациялуу юридикалык жардам – адамдын жана жарандын укуктарын жана эркиндиктеринин коргоонун конституциялык-укуктук кепилдиги катары» деген темадагы диссертациясына
Эксперттик корутундусу*

Д 12.59.592 диссертациялык кеңешинин эксперттик комиссиянын мүчөсү юридика илиминин доктору, доцент С.М.Муратбекова изденүүчү Нуридинова Айдай Нуридиновнанын кандидаттык диссертациясын, карап чыгып төмөнкүлөрдү билдирет:

1.Эмгектин адистикке ылайыктуулугу.

Нуридинова Айдай Нуридиновна коргоого сунушталып жаткан «Квалификациялуу юридикалык жардам – адамдын жана жарандын укуктарын жана эркиндиктеринин коргоонун конституциялык-укуктук кепилдиги катары» деген темадагы кандидаттык диссертациясы Кыргыз мамлекеттик юридикалык университетинин жана КР ИИМинин милициянын генерал-майору Э.А.Алиев атындагы Академиясынын Юридика илиминин докторунун (кандидатынын) окумуштуулук даражасын берүү боюнча Д.12.19.592 диссертациялык кеңешинин профилине туура келет жана 12.00.02 – конституциялык укук, муниципалдык укук адистигинин боюнча паспортко толугу менен жооп берет.

2.Диссертациялык изилдөөнүн темасынын актуалдуулугу.

Кыргыз Республикасындагы радикалдуу саясий-укуктук жана социалдык өзгөрүүлөр, аларды жөнгө салуунун формаларын жана методдорун демократташтыруунун негизинде коомдук мамилелердин сапаттык өзгөрүшүнө алып келди.

Биздин өлкөдө болуп жаткан өзгөрүүлөр, жетилген жарандык коомдун калыптанышына шарт түзөт. Бул багыттагы ийгиликтер өнүгүшүнөн, мыйзамдарды жакшыртуудан жана коомдук-укуктук мамилелерди модернизациялоодон гана эмес, ошондой эле аларды тартипке келтирүүгө мамлекеттин даярдыгынан, ар бирин конституциялык кепилдик жана зарыл болгон коргоо, алардын ичинен өзгөчө орунду ээлеген квалификациялуу юридикалык жардамды алууга кепилдик менен камсыз кылуудан да көз каранды.

Конституциялык укук илиминде адамдын жана жарандын бардык укуктары менен эркиндиктеринин юридикалык кепилдиги катары каралган квалификациялуу юридикалык жардам алууга укугусуз Кыргыз Республикасынын Конституциясында бекитилген укуктардын бири дагы натыйжалуу жүзөгө аша албайт.

Ар бир адамдын квалификациялуу юридикалык жардам алууга укугунун маанилүүлүгүнүн жана зарылдыгынын айкындыгына карабастан, ушул кезге чейин анын маңызына, мазмунуна, жардам көрсөтүүнүн субъектилерине, ишке ашыруунун жалпы системасына жана кепилденген

камсыз кылууга тийиштүү маселелер боюнча полемика азайбай келет. Юридикалык жардамга укукту ишке ашыруунун механизмдин бекитүүчү мыйзам учурдун талаптарына толук жооп бербейт жана мындан аркы жакшыртууга муктаж.

3.Илимий натыйжалар

Каралап жаткан диссертациялык изилдөөнүн алкагындагы илимий натыйжалар болуп квалификациялуу юридикалык жардам көрсөтүү маселелериндеги укуктук илимдин мындан аркы өнүгүшүнө бир кыйла маанилүү болгон жоболордун жыйындысы эсептелет:

1-жыйынтык. Квалификациялуу юридикалык жардамга укуктун юридикалык табияты өзүнүн ченемдик мазмунунда материалдык жана процесстик башаттардын биримдигин ишке ашыруу менен конституциялык-кепилдөөчү мүнөзгө ээ экендиги жөнүндө жобо негизделген жана далилденген.

2-жыйынтык. “Квалификациялуу юридикалык жардам” укуктук жол менен көрсөтүлгөнго барабар эле, кесиптик квалификациясы бар адамдан келген жардам катары кароого боло тургандыгы негизделген.

3-жыйынтык. Автор тарабынан квалификациялуу юридикалык жардам көрсөтүү жөнүндө чет мамлекеттердин он чакты профилдик мыйзамдарына салыштырма-укуктук талдоо жүргүзүүнүн натыйжасында, калкка акысыз юридикалык жардам көрсөтүү жана кепилдендирүү жаатындагы айкын бийликтин иш-милдеттеринин көлөмүн интерпретациялоонун типтүү концептилерин формулировкаланып жана бөлүнүп көрсөтүлгөн.

4-жыйынтык. Квалификациялуу юридикалык жардам институтунун конституциялык-маанилүү баалуулуктарынын тең салмактуулугун камсыз кылуунун маанилүү шарты болгон конституциялык принциптерди талдоонун негизинде изденүүчү сот өндүрүшүнүн бардык формаларында алардын ишке ашырылып жаткан мүнөзүнүн универсалдуулугун белгилейт.

5-жыйынтык. Изденүүчү ченемдик укуктук актыларды изилдеп, белгилерине жана компетенцияларына жараша юридикалык жардам көрсөтүүнүн субъектилерин эки чоң топко бөлгөн.

6-жыйынтык. Автор, инсандын укуктук статусунун юридикалык кепилдик системасын, жарандардын субъективдүү укуктарын жана мыйзамдуу кызыкчылыктарын соттук жана соттук эмес коргоо механизмдери уюштурарын негиздеген. “Эң жогорку” юридикалык күчкө ээ болгон сот бийлиги, адамдын жана жарандын укуктары менен эркиндиктерин камсыз кылуунун жана коргоонун бир кыйла натыйжалуу кепилдиги катары каралат.

7-жыйынтык. Автор соттук коргоого конституциялык укукту ишке ашыруунун механизмдеги маселелерди изилдөө менен, адвокатура жана адвокаттык иш жөнүндө мыйзамды жакшыртуу зарылдыгын негиздеп, квалификациялуу юридикалык жардамды камсыз кылуу жарандарга сот адилеттигинин жеткиликтүүлүгүнүн манилүү кепилдиги болуп саналарын белгилейт.

8-жыйынтык. Автор квалификациялуу юридикалык жардамды камсыз кылуунун механизмдерин юридикалык жардамдын мамлекеттик жана мамлекеттик эмес институттары аркылуу жакшыртуу жана ишеним көрсөтүүчүнүн алдында адвокаттын жоопкерчилигин күчөтүү зарылдыгы жөнүндө бүтүмүн негиздейт.

4. Диссертацияда формулировкалаган изденүүчүнүн ар бир натыйжасынын (илимий жобонун), бүтүмдөрүнүн жана корутундуларынын негиздүүлүгүнүн жана ишенимдүүлүгүнүн деңгээли.

Автор тарабынан формулировкаланган илимий бүтүмдөрдүн жана жыйынтыктардын негиздүүлүгүнүн жана ишенимдүүлүгүнүн деңгээли төмөнкүлөр менен аныкталат.

1-жыйынтык. Конституциялык-кепилдөөчү мүнөзгө ээ квалификациялуу юридикалык жардамга укуктун юридикалык табияты аныктамасы менен негизделген. Ишенимдүүлүгү юридикалык жардам институту жөнүндө маселелерди козгогон атайын адабиятка ар тараптуу теориялык-укуктук талдоого таянат.

2-жыйынтык. “Квалификациялуу юридикалык жардам” түшүнүгү айкын полисемияга ээ экендиги негизделген. Ишенимдүү, себеби квалификациялуу юридикалык жардам көрсөтүү жөнүндө мыйзам ченемдеринин укук колдонуучулук практикасын талдоого негизделген.

3-жыйынтык. Юридикалык жардамдын Негизги мыйзамдардын дээрлик көпчүлүгүнө камтылгандыгы негизделет. Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларын жана эл аралык укук ченемдердин талдоонун натыйжасында жасалган квалификациялуу юридикалык жардам көрсөтүүдө пайдаланылган ыкмалардын жана жүзөгө ашарылган моделдердин көп түрдүүлүгүнө карата бүтүмдөрдүн комплексине негизделген.

4-жыйынтык. Квалификациялуу юридикалык жардам институтун ченемдик мазмунундагы конституциялык-маанилүү баалуулуктарынын тең салмактуулугун камсыз кылуунун маанилүү шарты болгон конституциялык принциптерди мыйзам чыгаруу жана укук колдонуу ишинде ыраатуу жүзөгө ашыруу негизделген. Ишенимдүүлүгү конституциялык принциптерди татаал көп деңгээлдүү система бүтүмдөргө, алардын негизинде жасалган талдоого негизделген.

5-жыйынтык. Негиздүү, себеби Негизги мыйзамда юридикалык жардамдын субъектилеринин мааниси жөнүндө атайын ченемдер камтылбай тургандыгы аныкталган. Ишенимдүүлүгү Кыргыз Республикасынын Конституциясын жана юридикалык жардам институту жөнүндө мыйзамдарды талдоо менен аныкталган.

6-жыйынтык. Негиздүү жана ишенимдүү, себеби улуттук мыйзамды талдоонун негизинде, адамдын укуктук статусунун юридикалык кепилдик системасы жарандардын субъективдүү укуктары менен мыйзамдуу кызыкчылыктарын соттук жана соттук эмес коргоонун механизмдери уюштурары көрсөтүлгөн. “Эн жогорку” юридикалык күчкө ээ болгон сот бийлиги, адамдын жана жарандын укуктары менен эркиндиктерин камсыз калуунун жана коргоонун бир кыйла натыйжалуу кепилдиги катары каралат.

7-жыйынтык. Негиздүү жана ишенимдүү, себеби сот өндүрүшү чөйрөсүндөгү квалификациялуу юридикалык жардамды кепилдендирүү институту жөнүндө улуттук мыйзамды талдоого негизделген, ал соттук коргоого конституциялык укукту ишке ашыруунун механизмдеги юридикалык жардам институтунун маанисин аныктайт.

8-жыйынтык. Юридикалык жардамды ишке ашыруу механизмдин реформалоо жаатындагы мыйзамдарды жакшыртуу жана анын сапатын жогорулатуу зарылдыгы негизделген. Ишенимдүүлүгү Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актылары жана укук колдоону практикасын талдоо менен аныкталат.

5.Издөнүүчүнүн диссертациядагы ар бир илимий жыйынтыгынын (жобонун), бүтүмдөрүнүн жана корутундуларынын жаңылык деңгээли.

1-жыйынтык. Жарым-жартылай жаңы, себеби квалификациялуу юридикалык жардамга укуктун юридикалык табияты жана ченемдик мазмуну аныкталган.

2-жыйынтык. Жарым-жартылай жаңы, себеби “квалификациялуу юридикалык жардам” кесиптик квалификациясы бар адамдан келген жардам менен укуктуу жардамды бирдей кароого боло тургандыгы аныкталган.

3-жыйынтык. Жаңы, себеби квалификациялуу юридикалык жардам көрсөтүү жөнүндө өлкөлөрдүн мыйзамдарына талдоо жүргүзүүнүн негизинде квалификациялуу юридикалык жардам көрсөтүүнүн пайдаланылган ыкмаларынын жана ишке ашырылчуу моделдерин көп түрдүүлүгүнө карата бүтүмдөрдүн комплекси формулировкаланган.

4-жыйынтык. Жарым-жартылай жаңы, себеби автор квалификациялуу юридикалык жардамды камсыз кылууда конституциялык принциптердин универсалдуу мүнөзүн аныктаган.

5-жыйынтык. Жарым-жартылай жаңы, себеби автор тарабынан көрсөтүүчү адамдардын жетишерлик кеңири чөйрөсүндө карабастан, Кыргыз Республикасын Конституциясы алардын маңызын жана компетенциясын ачып берген атайын ченемдерди камтыбай тургандыгы аныкталган.

6-жыйынтык. Жарым-жартылай жаңы, себеби адамдын укуктук статусунун юридикалык кепилдик системасы жарандардын субъективдүү укуктары менен мыйзамдуу кызыкчылыктарын соттук жана соттук эмес коргоонун механизмдери уюштуруу аныкталган. “Эң жогорку” юридикалык күчкө ээ болгон сот бийлиги, адамдын жана жарандын укуктары менен эркиндиктерин камсыз кылуунун жана коргоонун бир кыйла натыйжалуу кепилдиги катары каралат.

7-жыйынтык. Жаңы, себеби автор адвокатураны квалификациялуу юридикалык жардамды кепилдендирүүчү негизги институт катары аныктоо менен аны жакшыртуу зарылдыгы жөнүндө маселени көтөргөн.

8-жыйынтык. Жаңы, себеби биринчи жолу юридикалык жардамдын сапатын жогорулатуу жана аны камсыз кылуунун механизмдерин жакшыртуу жаатында мыйзамды реформалоо зарылдыгы негизделген.

6.Эмгектин ички жыйнактуулугуна жана алынган натыйжалардын тийиштүү актуалдуу проблеманы, теориялык жана практикалык маселени чечүүгө багытталышына баа.

Нуридинова Айдай Нуридиновнанын «Квалификациялуу юридикалык жардам – адамдын жана жарандын укуктарын жана эркиндиктеринин коргоонун конституциялык-укуктук кепилдиги катары» деген темадагы диссертациясынын жоболору Кыргыз Республикасында квалификациялуу юридикалык жардамга конституциялык укуктун кепилдиктерин ар тараптуу изилдөөнү билдирет.

7.Алынган жыйынтыктардын практикалык мааниси.

Изилдөөнүн жыйынтыктарынын практикалык маанилүүлүгү: диссертацияда камтылган жыйынтыктар, мыйзам чыгарууда сунуштар жана практикалык сунуштамалар конституциялык укугу, адвокатура, ошондой адамдын укугу теориясын өнүктүрүп, мыйзамдарды иштеп чыгуу процессинде пайдаланышы мүмкүн.

Диссертациянын материалдары төмөнкү документтерде, материалдарда жана иштелмелерде пайдаланылды:

Түзүлгөн теориялык аныктамалар жана корутундулар юридикалык жардам көрсөтүү боюнча мамлекеттик программаларды иштеп чыгууга, тиешелүү камсыздандыруу тутумун

түзүүгө, кепилдиктер жана каралып жаткан конституциялык мыйзамдарды камсыз кылуу жана коргоо механизмдерди жөнүндө мыйзамдарды өркүндөтүүгө өбөлгө болот.

8. Диссертациянын негизги жоболорунун, жыйынтыктарынын жана натыйжаларынын жарыялангандыгыны ырастамалар

1. Нуридинова, А.Н. Чет өлкөлөрдүн мыйзамдарында жана эл аралык укуктук актыларда квалификациялуу юридикалык жардамга укук [Текст] / А.Н. Нуридинова // КМЮА Вестник. - 2018. - № 2. –72-76-б.

2. Нуридинова, А.Н. Квалификациялуу юридикалык жардамдын мазмуну [Текст] / А.Н. Нуридинова // КМЮА Вестник. - 2018. - № 3 – 213-216-б.

3. Нуридинова, А.Н. Адамдын укуктары менен эркиндиктерин камсыз кылуунун конституциялык кепилдиктер тутумундагы юридикалык жардамдын орду [Текст] / А.Н. Нуридинова // КМЮА Вестник/ - 2018. - № 3. – 217-219-б.

4. Нуридинова, А.Н. Квалификациялуу юридикалык жардам түшүнүгү жана мааниси [Текст] / А.Н. Нуридинова // Modern Science №1/2 – 2018. – 47-50-б.

5. Нуридинова, А.Н. Жарандардын юридикалык жардамга укугун камсыз кылуу [Текст] / А.Н. Нуридинова // Modern Science №1/2 – 2018. – 45-47-б.

6. Нуридинова, А.Н. Кыргыз Республикасындагы адамга жана жаранга юридикалык жардам көрсөтүүнүн конституциялык принциптери [Текст] / А.Н. Нуридинова // Modern Science №5/4 – 2019. – 267-272-б.

7. Нуридинова, А.Н. Юридикалык жардам мамлекеттин коомдук-укуктук функциясы катары [Текст] / А.Н. Нуридинова // Modern Science №6/2 – 2019. – 170-176-б.

8. Нуридинова, А.Н. Сот адилеттиги жарандардын квалификациялуу юридикалык жардам алуу конституциялык укуктарын камсыз кылуу кепилдиги катары [Текст] / А.Н. Нуридинова // Modern Science №6/2 – 2019. – 177-181-б.

9. Авторефераттын диссертациянын мазмунуна шайкештиги.

Автореферат диссертациянын мазмунуна, андагы изилдөөдө коюлган максаттар менен маселелерге толугу менен ылайык келет. Авторефераттын кыргыз жана англис тилдериндеги бирдей маанидеги резюмеси бар.

10. Башкы уюмду, расмий оппоненттерди дайындоо жөнүндө сунуштун негиздүүлүгү

Комиссиянын мүчөсү катары кандидаттык диссертация бонча төмөнкүдөй дайындоолорду сунуш кылат:

- башкы уюм катары - Ош мамлекеттик университетинин юридикалык факультетинин мамлекеттин, укуктун теориясы жана тарыхы кафедрасы;
- биринчи оппонент – юридика илиминин доктору Жатканбаева Айжан Ержановна;
- экинчи оппонент – юридика илиминин кандидаты - Бакиров Артур Жылдызбекович.

Комиссиянын мүчөсү катары, тапшырылган документтерди карап чыгып, Кыргыз мамлекеттик юридикалык университетинин (КГЮА) алдындагы юридика илиминин докторунун (кандидатын) окумуштуулук даражасын берүү боюнча Д.12.19.592 диссертациялык кеңешине Нуридинова Айдай Нуридиновнаны 12.00.02 – конституциялык укук, муниципалдык укук адистигинин боюнча «Квалификациялуу юридикалык жардам - адамдын жана жарандын укуктарын жана эркиндиктеринин коргоонун конституциялык-укуктук кепилдиги катары» темасындагы кандидаттык диссертациясын кабыл алууну сунуш кылат.

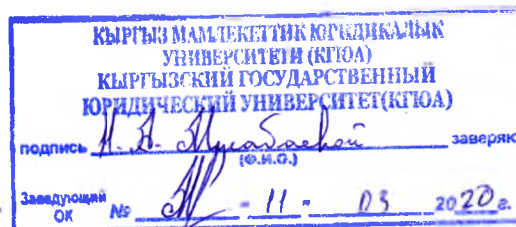
Комиссиянын мүчөсү:
Юридика илиминин доктору,
доцент

С.М.Муратбекова

Комиссиянын мүчөсүнүн колун ырастайм:
Диссертациялык кеңештин окумуштуу секретары,
юридика илиминин кандидады, доцент

Н.А.Мусабаева

11.03.2020 г.

ЭКСПЕРТТИК КОРУТУНДУ

Нуридинова Айдай Нуридиновнанын 12.00.02 – конституциялык укук, муниципалдык укук адистигин боюнча юридика илиминин кандидаты окумуштуулук даражасын алуу учун сунушталган «Квалификациялуу юридикалык жардам – адамдын жана жарандын укуктарын жана эркиндиктеринин коргоонун конституциялык-укуктук кепилдиги катары» деген темадагы диссертациясына

Д 12.59.592 диссертациялык кеңешинин эксперттик комиссиянын мүчөсү юридика илимдеринин доктору, доцент Сабырова Кундуз Жумадиловна изденүүчү Нуридинова Айдай Нуридиновнанын кандидаттык диссертациясын, карап чыгып төмөнкүлөрдү билдирет:

1.Эмгектин адистикке ылайыктуулугу

Нуридинова Айдай Нуридиновна коргоого сунушталып жаткан «Квалификациялуу юридикалык жардам – адамдын жана жарандын укуктарын жана эркиндиктеринин коргоонун конституциялык-укуктук кепилдиги катары» деген темадагы кандидаттык диссертациясы Кыргыз мамлекеттик юридика университетинин жана КР ИИМинин милициянын генерал-майору Э.А.Алиев атындагы Академиясынын Юридика илиминин докторунун (кандидатынын) окумуштуулук даражасын берүү боюнча Д.12.19.592 диссертациялык кеңешинин профилине туура келет жана 12.00.02 – конституциялык укук, муниципалдык укук адистигинин боюнча паспортко толугу менен жооп берет.

2.Диссертациялык изилдөөнүн темасынын актуалдуулугу

Биздин өлкөдө болуп жаткан өзгөрүүлөр, жетилген жарандык коомдун калыптанышына шарт түзөт. Бул багыттагы ийгиликтер өнүгүшүнөн, мыйзамдарды жакшыртуудан жана коомдук-укуктук мамилелерди модернизациялоодон гана эмес, ошондой эле аларды тартипке келтирүүгө мамлекеттин даярдыгынан, ар бирин конституциялык кепилдик жана зарыл болгон коргоо, алардын ичинен өзгөчө орунду ээлеген квалификациялуу юридикалык жардамды алууга кепилдик менен камсыз кылуудан да көз каранды.

Юридикалык жардамга конституциялык укуктун мүнөздүү белгиси жана негизги өзгөчөлүгү, анын адамдын жана жарандын башка укуктары менен эркиндиктерин ишке ашыруу үчүн колдонулгандыгында.

Конституциялык укук илиминде адамдын жана жарандын бардык укуктары менен эркиндиктеринин юридикалык кепилдиги катары каралган квалификациялуу юридикалык жардам алууга укугусуз Кыргыз Республикасынын Конституциясында бекитилген укуктардын бири дагы натыйжалуу жүзөгө аша албайт.

Юридикалык жардамга укукту ишке ашыруунун механизмин бекитүүчү мыйзам учурдун талаптарына толук жооп бербейт жана мындан аркы жакшыртууга муктаж.

3.Илимий натыйжалар

Каралып жаткан диссертациялык изилдөөнүн алкагындагы илимий натыйжалар болуп квалификациялуу юридикалык жардам көрсөтүү маселелериндеги укуктук илимдин мындан аркы өнүгүшүнө бир кыйла маанилүү болгон жоболордун жыйындысы эсептелет:

1-жыйынтык. Квалификацилуу юридикалык жардамга укуктун юридикалык табияты өзүнүн конституциялык-кепилдөөчү мүнөзгө ээ экендиги жөнүндө жобо негизделген жана далилденген.

2-жыйынтык. “Квалификациялуу юридикалык жардам” түшүнүгүнүн айкын полисемияга ээ экендиги негизделген жана анын бардык белгилери каралат.

3-жыйынтык. Автор квалификациялуу юридикалык жардам көрсөтүү жөнүндө (анын ичинде акысыз) чет мамлекеттердин он чакты профилдик мыйзамдарына салыштырма-укуктук талдоо жүргүзүүнүн негизинде, калкка акысыз юридикалык жардам

көрсөтүү жана кепилдендирүү жаатындагы айкын бийликтин иш-милдеттеринин көлөмүн интерпретациялоонун типтүү концептилерин формулировкакалап жана бөлүп көрсөткөн.

4-жыйынтык. Издөөнүүчү квалификациялуу юридикалык жардам институтунун ченемдик мазмунундагы конституциялык-маанилүү баалуулуктарынын тең салмактуулугун камсыз кылуунун маанилүү шарты болуп конституциялык принциптерди мыйзам чыгаруу жана укук колдонуу ишинде ырааттуу жүзөгө эсептелет деп белгилейт.

5-жыйынтык. Изденүүчү Кыргыз Республикасынын Конституциясы жарандарга жана уюмдарга юридикалык жардам көрсөткөн ар түрдүү субъектилердин маанисин жана компетенцияларын ачып турган атайын ченемдердин жоктугун белгилейт.

6-жыйынтык. Автор, сот адилеттиги адамдын жана жарандын квалификациялуу юридикалык жардамга укугун ишке ашыруунун маанилүү кепилдиги болуп саналарын негиздейт. Ошол эле учурда квалификациялуу юридикалык жардамга укук жалпы кепилдиктерге тиешелүү.

7-жыйынтык. Соттук коргоого конституциялык укукту ишке ашыруу механизмдеги юридикалык жардам институтунун мааниси жана квалификациялуу юридикалык жардамды камсыз кылуу маселелерин изилдеп, автор адвокатура жана адвокаттык иш жөнүндө мыйзамды жакшыртуу зарылдыгын негиздейт.

8-жыйынтык. Автор юридикалык жардамдын сапатын жогорулатуу жана аны камсыз кылуунун механизмдерин жакшыртуу соттук-укуктук реформанын маанилүү багыттарынын бири болуп саналат деген бүтүмүн негиздеген.

4. Диссертацияда формулировкалаган изденүүчүнүн ар бир натыйжасынын (илимий жобонун), бүтүмдөрүнүн жана корутундуларынын негиздүүлүгүнүн жана ишенимдүүлүгүнүн деңгээли.

Автор тарабынан формулировкаланган илимий бүтүмдөрдүн жана жыйынтыктардын негиздүүлүгүнүн жана ишенимдүүлүгүнүн деңгээли төмөнкүлөр менен аныкталат.

1-жыйынтык. Негиздүү жана ишенимдүү, себеби ички улуттук укуктун ченемдик укуктук актылардын жана мыйзамдардын, чет өлкөлөрдүн мыйзамдарынын, ошондой эле эл аралык-укуктук материалдарды ар тараптуу теориялык-укуктук талдоосуна таянат.

2-жыйынтык. Негиздүү жана ишенимдүү, себеби укук колдоону практикасын, квалификациялуу юридикалык жардам көрсөтүү жөнүндө мыйзам ченемдеринин, юридикалык жардам түшүнүгүнүн көп маанилүүлүгүн көрсөткөн юридикалык жардам институтунун абалын талдоого негизделген.

3-жыйынтык. Квалификациялуу юридикалык жардамга укуктун Негизги мыйзамдардын дээрлик көпчүлүгүндө камтылгандыгы негизделет. Ишенимдүүлүгү мыйзам чыгаруу жана укук колдоону ишинде жүзөгө ашырууда конституциялык принциптерди талдоого негизделген.

4-жыйынтык. Квалификациялуу юридикалык жардам институтунун ченемдик мазмунундагы конституциялык-маанилүү баалуулуктарынын тең салмактуулугун камсыз кылууда ар бир конкреттүү принципти ишке ашыруунун мүнөзүн аныктоо менен негизделген. Ишенимдүүлүгү мыйзам чыгаруу жана укук колдоону ишинде жүзөгө ашырууда конституциялык принциптерди талдоого негизделген.

5-жыйынтык. Негиздүү, себеби Кыргыз Республикасынын Конституциясы юридикалык жардамдын субъектилеринин маанисин ачкан атайын ченемдерди камтыбагандыгы аныкталган, ал эми ишенимдүүлүгү Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларын талдоого негизделет.

6-жыйынтык. Негиздүү, себеби сот адилеттиги адамдын жана жарандын квалификациялуу юридикалык жардамга укугун ишке ашыруунун маанилүү кепилдиги болуп саналары белгиленет. Ошол эле учурда квалификациялуу юридикалык жардамга укук жалпы кепилдиктерге кирет.

7-жыйынтык. Негиздүү жана ишенимдүү, себеби соттук коргоого конституциялык укукту ишке ашыруунун механизмдеги юридикалык жардам институтунун мааниси аныкталган, сот өндүрүшү чөйрөсүндөгү квалификациялуу юридикалык жардамды кепилдендирүү институту жөнүндө улуттук мыйзамды талдоого негизделген.

8-жыйынтык. Юридикалык жардамдын сапатын жогорулатуу жана аны соттук-укуктук реформаны өнүктүрүүнүн маанилүү багыты катары камсыз кылуунун механизмдерин жакшыртуу зарылдыгын аныктаган Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларын талдоого негизделген жана ишенимдүү.

5.Изденүүчүнүн диссертациядагы ар бир илимий жыйынтыгынын (жобонун), бүтүмдөрүнүн жана корутундуларынын жаңылык деңгээли

1-жыйынтык. Жарым-жартылай жаңы, себеби квалификациялуу юридикалык жардамга укуктун юридикалык табияты конституциялык-кепилдөөчү мүнөзгө ээ экендиги аныкталат.

2-жыйынтык. Жарым-жартылай жаңы, себеби “квалификациялуу юридикалык жардам” түшүнүгүнүн полисемиясын аныктайт, ал автордун ою боюнча профессионалдуу юридикалык квалификацияга ээ адамдан келген юридикалык жардамды бир тараптан, экинчи тараптан укуктуу жол менен көрсөтүлгөндүгү, б.а. мыйзамдын талаптарын формалдуу сактоо менен, ак ниеттүү, изделген жана негизинен укуктук натыйжа берген жардамды.

3-жыйынтык. Жаңы, себеби квалификациялуу юридикалык жардам көрсөтүү жөнүндө чет мамлекеттердин он чакты профилдик мыйзамдарын салыштырма-укуктук талдоо жүргүзүүнүн негизинде автор, квалификациялуу юридикалык жардам көрсөтүүдө пайдаланылган ыкмалардын жана жүзөгө ашырылган моделдердин көп түрдүүлүгүнө карата бүтүмдөрдүн комплексин формулировкалаган.

4-жыйынтык. Жарым-жартылай жаңы, себеби автор квалификациялуу юридикалык жардамды институтун ченемдик мазмунун конституциялык-маанилүү баалуулуктарынын тең салматуулугун камсыз кылуунун маанилүү шарты болгон конституциялык принциптерди мыйзам чыгаруу жана укук колдонуу ишинде ыраатуу жүзөгө ашыруу болуп саналарын аныктаган.

5-жыйынтык. Жарым-жартылай жаңы, себеби автор КР Конституциясы юридикалык жардамдын субъектилеринин маанисин ачкан атайын ченемдердин жоктугун аныктаган, ал эми ишенимдүүлүгү Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларын талдоого негизделген.

6-жыйынтык. Жарым-жартылай жаңы, себеби автор сот адилеттиги адамдын жана жарандын квалификациялуу юридикалык жардамга укугун ишке ашыруунун маанилүү кепилдиги болуп саналарын белгилеген. Ошол эле учурда квалификациялуу юридикалык жардамга укук жалпы кепилдиктерге кирет.

7-жыйынтык. Жаңы, себеби автор адвокатура жана адвокаттык иш мыйзамдардын жакшыртуу, анын ичинде адвокат статусун алууну каалаган адамдар учун төмөн жаш курак чегин аныктоо маселесин көтөрөт.

8-жыйынтык. Жаңы, себеби соттук-укуктук реформаны өнүктүрүүнүн маанилүү багыт катары юридикалык жардамдын сапатын жогорулатуу жана аны камсыз кылуунун механизмдерин жакшыртуу зарылдыгы биринчи жолу негизделген.

6.Эмгектин ички жыйнактуулугуна жана алынган натыйжалардын тийиштүү актуалдуу проблеманы, теориялык жана практикалык маселени чечүүгө багытталышына баа.

Нуридинова Айдай Нуридиновнанын «Квалификациялуу юридикалык жардам – адамдын жана жарандын укуктарын жана эркиндиктеринин коргоонун конституциялык-укуктук кепилдиги катары» деген темадагы диссертациясынын жоболору Кыргыз Республикасында квалификациялуу юридикалык жардамга конституциялык укуктун кепилдиктерин ар тараптуу изилдөөнү билдирет.

7. Алынган жыйынтыктардын практикалык мааниси.

Изилдөөнүн жыйынтыктарынын практикалык маанилүүлүгү: диссертацияда камтылгын жыйынтыктар, мыйзам чыгарууда сунуштар жана практикалык сунуштамалар конституциялык укуг, адвокатура, ошондой адамдын укугу теориясын өнүктүрүп, мыйзамдарды иштеп чыгуу процессинде пайдаланышы мүмкүн.

Диссертациянын материалдары төмөнкү документтерде, материалдарда жана иштелмелерде пайдаланылды:

Түзүлгөн теориялык аныктамалар жана корутундулар юридикалык жардам көрсөтүү боюнча мамлекеттик программаларды иштеп чыгууга, тиешелүү камсыздандыруу тутумун түзүүгө, кепилдиктер жана каралып жаткан конституциялык мыйзамдарды камсыз кылуу жана коргоо механизмдери жөнүндө мыйзамдарды өркүндөтүүгө өбөлгө болот.

8. Диссертациянын негизги жоболорунун, жыйынтыктарынын жана натыйжаларынын жарыялангандыгыны ырастамалар

1. Нуридинова, А.Н. Чет өлкөлөрдүн мыйзамдарында жана эл аралык укуктук актыларда квалификациялуу юридикалык жардамга укук [Текст] / А.Н. Нуридинова // КМЮА Вестник. - 2018. - № 2. –72-76-б.

2. Нуридинова, А.Н. Квалификациялуу юридикалык жардамдын мазмуну [Текст] / А.Н. Нуридинова // КМЮА Вестник. - 2018. - № 3 – 213-216-б.

3. Нуридинова, А.Н. Адамдын укуктары менен эркиндиктерин камсыз кылуунун конституциялык кепилдиктер тутумундагы юридикалык жардамдын орду [Текст] / А.Н. Нуридинова // КМЮА Вестник/ - 2018. - № 3. – 217-219-б.

4. Нуридинова, А.Н. Квалификациялуу юридикалык жардам түшүнүгү жана мааниси [Текст] / А.Н. Нуридинова // Modern Science №1/2 – 2018. – 47-50-б.

5. Нуридинова, А.Н. Жарандардын юридикалык жардамга укугун камсыз кылуу [Текст] / А.Н. Нуридинова // Modern Science №1/2 – 2018. – 45-47-б.

6. Нуридинова, А.Н. Кыргыз Республикасындагы адамга жана жаранга юридикалык жардам көрсөтүүнүн конституциялык принциптери [Текст] / А.Н. Нуридинова // Modern Science №5/4 – 2019. – 267-272-б.

7. Нуридинова, А.Н. Юридикалык жардам мамлекеттин коомдук-укуктук функциясы катары [Текст] / А.Н. Нуридинова // Modern Science №6/2 – 2019. – 170-176-б.

8. Нуридинова, А.Н. Сот адилеттиги жарандардын квалификациялуу юридикалык жардам алуу конституциялык укуктарын камсыз кылуу кепилдиги катары [Текст] / А.Н. Нуридинова // Modern Science №6/2 – 2019. – 177-181-б.

9. Авторефераттын диссертациянын мазмунун шайкештиги

Автореферат диссертациянын мазмунуна, андагы изилдөөдө коюлган максаттар менен маселелерге толугу менен ылайык келет. Авторефераттын кыргыз жана англис тилдериндеги бирдей маанидеги резюмеси бар.

10. Башкы уюмду, расмий оппоненттерди дайындоо жөнүндө сунуштун негиздүүлүгү

Комиссиянын мүчөсү катары кандидаттык диссертация бонча төмөнкүдөй дайындоолорду сунуш кылат:

- башкы уюм катары - Ош мамлекеттик университетинин юридикалык факультетинин мамлекеттин, укуктун теориясы жана тарыхы кафедрасы;
- биринчи оппонент – юридика илиминин доктору Жатканбаева Айжан Ержановна;
- экинчи оппонент – юридика илиминин кандидаты Бакиров Артур Жылдызбекович.

Комиссиянын мүчөсү катары, тапшырылган документтерди карап чыгып, Кыргыз мамлекеттик юридикалык университетинин (КГЮА) алдындагы юридика илиминин докторунун (кандидатын) окумуштуулук даражасын берүү боюнча Д.12.19.592 диссертациялык кеңешине Нуридинова Айдай Нуридиновнаны 12.00.02 – конституциялык укук, муниципалдык укук адистигинин боюнча «Квалификациялуу юридикалык жардам - адамдын жана жарандын укуктарын жана эркиндиктеринин коргоонун конституциялык-укуктук кепилдиги катары» деген темадагы кандидаттык диссертациясын кабыл алууну сунуш кылам.

Комиссиянын мүчөсү:
Юридика илиминин доктору,
доцент

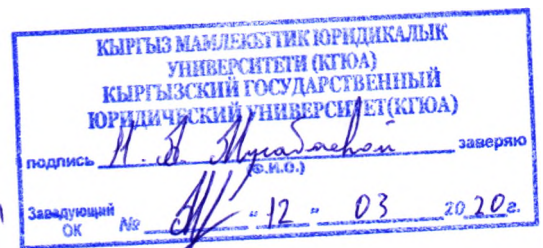
К.Ж.Сабырова

Комиссиянын мүчөсүнүн колун ырастайм:
Диссертациялык кеңештин окумуштуу секретары,
юридика илиминин кандидады, доцент

Н.А.Мусабаева

12 марта 2020 г.

ЭКСПЕРТТИК КОРУТУНДУ

Нуридинова Айдай Нуридиновнанын 12.00.02 – конституциялык укук, муниципалдык укук адистигин боюнча юридика илиминин кандидаты окумуштуулук даражасын алуу учун сунушталган «Квалификациялуу юридикалык жардам – адамдын жана жарандын укуктарын жана эркиндиктеринин коргоонун конституциялык-укуктук кепилдиги катары» деген темадагы диссертациясына

Юридика илиминин докторунун (кандидатынын) окумуштуулук даражасын берүү боюнча Д 12.59.592 диссертациялык кеңешинин мүчөлөрүнөн турган эксперттик комиссиянын мүчөсү, юридика илиминин доктору, доцент Э.Б. Базарбаев изденүүчү Нуридинова Айдай Нуридиновнанын кандидаттык диссертациясын, Кыргыз мамлекеттик юридикалык университетинин конституциялык укук жана муниципалдык укук көзөмөл кафедрасынын оң корутундусун, ошондой эле диссертациялык изилдөөнүн темасы боюнча жарыяланган илимий билдирүүлөрдү карап чыгып төмөнкүлөрдү билдирет:

1.Эмгектин адистикке ылайыктуулугу.

Нуридинова Айдай Нуридиновнанын коргоого сунушталып жаткан «Квалификациялуу юридикалык жардам – адамдын жана жарандын укуктарын жана эркиндиктеринин коргоонун конституциялык-укуктук кепилдиги катары» деген темадагы кандидаттык диссертациясы Кыргыз мамлекеттик юридика университетинин жана КР ИИМинин милициянын генерал-майору Э.А.Алиев атындагы Академиясынын Юридика илиминин докторунун (кандидатынын) окумуштуулук даражасын берүү боюнча Д.12.19.592 диссертациялык кеңешинин профилине туура келет жана 12.00.02 – конституциялык укук, муниципалдык укук адистигинин боюнча паспортко толугу менен жооп берет.

2.Диссертациялык изилдөөнүн темасынын актуалдуулугу.

Конституциялык укук илиминде адамдын жана жарандын бардык укуктары менен эркиндиктеринин юридикалык кепилдиги катары каралган квалификациялуу юридикалык жардам алууга укугусуз Кыргыз Республикасынын Конституциясында бекитилген укуктардын бири дагы натыйжалуу жүзөгө аша албайт.

Ар бир адамдын квалификациялуу юридикалык жардам алууга укугунун маанилүүлүгүнүн жана зарылдыгынын айкындыгына карабастан, ушул кезге чейин анын маңызына, мазмунуна, жардам көрсөтүүнүн субъектилерине, ишке ашыруунун жалпы системасына жана кепилденген камсыз кылууга тийиштүү маселелер боюнча полемика азайбай келет. Юридикалык жардамга укукту ишке ашыруунун механизмин бекитүүчү мыйзам учурдун талаптарына толук жооп бербейт жана мындан аркы жакшыртууга муктаж.

Ошондуктан теориялык жоболордун комплексин иштеп чыгуу аларды Кыргыз Республикасында квалификациялуу юридикалык жардам көрсөтүү маселелерин жөнгө салган ченемдерди ишке ашыруунун натыйжалуулугун жогорулатуу үчүн колдонуудагы мыйзамдарда пайдалануу диссертациялык изилдөөнүн максаты болуп саналат. Автор тарабынан квалификациялуу юридикалык жардам көрсөтүү чөйрөсүндөгү кенемтелер, карама-каршылыктар жана башка түрдөгү жөнгө салынбагандыктар аныкталып, аларды талдоо авторго колдоонуудагы мыйзамдын натыйжалуулугун жогорулатууга шарт түзүүчү бүтүмдөрдү жана сунуштарды формулировкалоого мүмкүндүк берди.

Ушул себептүү, автордун «Квалификациялуу юридикалык жардам – адамдын жана жарандын укуктарын жана эркиндиктеринин коргоонун конституциялык-укуктук кепилдиги катары» темасындагы диссертациялык изилдөөсү актуалдуу болуп саналат.

3. Илимий натыйжалар

Каралап жаткан диссертациялык изилдөөнүн алкагындагы илимий натыйжалар болуп квалификациялуу юридикалык жардам көрсөтүү маселелериндеги укуктук илимдин мындан аркы өнүгүшүнө бир кыйла маанилүү болгон жоболордун жыйындысы эсептелет:

1-жыйынтык. Квалификациялуу юридикалык жардам конституциялык-кепилдөөчү мүнөзгө ээ жобосу негизделген жана конституциялык-процесстик укук-кепилдик катары каралышы мүмкүн экендиги далилденген.

2-жыйынтык. Автор ченемдик-укуктук аткылары жана атайын адабиятты талдоонун негизинде “квалификациялуу юридикалык жардам” түшүнүгүнүн көп маанилүүлүгүн белгиленген.

3-жыйынтык. Автор чет мамлекеттердин Негизги мыйзамдарынын тексттерин изилдөөнүн негизинде Конституциялардын дээрлик көпчүлүгүндө квалификациялуу юридикалык жардамга укук бар экендигин белгилейт.

4-жыйынтык. Изденүүчү конституциялык принциптерди талдоонун негизинде, алар тармактык процесстик жана атайын мыйзамдарда конкреттештирилген татаал системаны көрсөтүп тургандыгын белгилеген.

5-жыйынтык. Юридикалык жардам көрсөтүп жаткан адамдардын жетишерлик кеңири чөйрөсү бар экендигине карабастан, Кыргыз Республикасынын Конституциясы алардын маңызын жана компетенциясын ачып берген атайын ченемдерди камтыбай тургандыгы изденүүчү тарабынан белгиленген.

6-жыйынтык. Автор, инсандын укуктук статусунун юридикалык кепилдик системасын, жарандардын субъективдүү укуктарын жана мыйзамдуу кызыкчылыктарын соттук жанан соттук эмес коргоо механизмдери уюштурарын белгилейт. Мамлекеттик бийликтин башка бутактарына салыштырмалуу “эң жогорку” юридикалык күчкө ээ болгон сот бийлиги, адамдын жана жарандын укуктары менен эркиндиктерин камсыз кылуунун жана коргоонун бир кыйла натыйжалуу кепилдиги жана квалификациялуу юридикалык жардамга укукту жүзөгө ашыруунун кепилдиги караты каралат.

7-жыйынтык. Юридикалык жардам институнун маселелерин изилдеп автор, квалификациялуу юридикалык жардамды камсыз кылуу жарандарга сот адилеттигинин жеткиликтүүлүгүн маанилүү кепилдиги болуп эсептелинерин белгилеген.

8-жыйынтык. Автор юридикалык жардам жана аны камсыздоонун механизмдерин жакшыртуу жаатындагы мыйзамдарды реформалоо зарылдыгы бүтүмүн негиздеген.

4. Диссертацияда формулировкалаган изденүүчүнүн ар бир натыйжасынын (илимий жобонун), бүтүмдөрүнүн жана корутундуларынын негиздүүлүгүнүн жана ишенимдүүлүгүнүн деңгээли.

Автор тарабынан формулировкаланган илимий бүтүмдөрдүн жана жыйынтыктардын негиздүүлүгүнүн жана ишенимдүүлүгүнүн деңгээли төмөнкүлөр менен аныкталат.

1-жыйынтык. Негиздүү жана ишенимдүү, себеби квалификациялуу юридикалык жардамга укуктун юридикалык табияты жөнүндө атайын адабияттын жана ченемдик укуктук актылардын ар тараптуу теориялык-укуктук талдоосуна таянат.

2-жыйынтык. Негиздүү жана ишенимдүү, анткени укук колдоонучулук практиканын, укуктук статистиканын, квалификациялуу юридикалык жардам көрсөтүү жөнүндө мыйзам ченемдеринин, юридикалык жардам институтунун абалын талдоого негизделген.

3-жыйынтык. Квалификациялуу юридикалык жардам көрсөтүүдө пайдаланылган ыкмалардын жана жүзөгө ашырылган моделдердин көп түрдүүлүгүнө карата бүтүмдөрдүн комплексине негизделген. Ишенимдүүлүгү улуттук мыйзамды жана эл аралык укук ченемдерин талдоо менен аныкталат.

4-жыйынтык. Сот өндүрүшүнүн бардык формаларында ишке ашырылып жаткан квалификациялуу юридикалык жардамды камсыз кылуунун ар бир конкретүү принцибинин универсалдуу мүнөзү негизделген. Ишенимдүүлүгү конституциялык принциптерди талдоо менен аныкталат.

5-жыйынтык. Негиздүү, себеби жарандарга жана уюмдарга юридикалык жардам көрсөтүп жаткан уюмдар менен адамдардын жетишерлик кеңири чөйрөсү бар экендигине карабастан, Кыргыз Республикасынын Конституциясы юридикалык жардамдын субъектилеринин маңызын ачып берген атайын ченемдерди камтыбай тургандыгы аныкталган, ал эми ишенимдүүлүгү Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларын талдоого негизделет.

6-жыйынтык. Мамлекеттик бийликтин башка бутактарына салыштырмалуу “эң жогорку” юридикалык күчкө ээ болгон сот бийлиги, адамдын жана жарандын укуктары менен эркиндиктерин камсыз кылуунун жана коргоонун бир кыйла натыйжалуу кепилдиги жана квалификациялуу юридикалык жардамга укукту жүзөгө ашыруунун кепилдиги катары каралары негизделген.

7-жыйынтык. Негиздүү жана ишенимдүү, себеби квалификациялуу юридикалык жардамды камсыз кылуу сот адилеттигинин жарандарга жеткиликтүү болушунун маанилүү кепилдиги болуп эсептелинери аныкталат. Сот өндүрүшү чөйрөсүндө квалификациялуу юридикалык жардамды кепилдендирүү институту жөнүндө улуттук мыйзамды талдоо менен ишенимдүү.

8-жыйынтык. Юридикалык жардамдын сапатын жогорулатуу жана соттук-укуктук реформаны өнүктүрүүнүн маанилүү багыты катары камсыз кылуунун механизмдерин жакшыртуу зарылдыгы негизделген. Юридикалык жардам көрсөтүү жөнүндө Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларын талдоонун негизинде ишенимдүү.

5.Издөнүүчүнүн диссертациядагы ар бир илимий жыйынтыгынын (жобонун), бүтүмдөрүнүн жана корутундуларынын жаңылык деңгээли

1-жыйынтык. Жапрым-жартылай жаңы, себеби квалификациялуу юридикалык жардамга укуктун юридикалык табияты жана мүнөзү аныкталган.

2-жыйынтык. Жарым-жартылай жаңы, себеби “квалификациялуу юридикалык жардам” түшүнүгүнүн көп маанилүүлүгү аныкталат.

3-жыйынтык. Жаңы, себеби чет мамлекеттердин профилдик мыйзамдарын талдоонун негизинде, калкка акысыз юридикалык жардам көрсөтүү жана кепилдендирүү жатындагы айкын бийликтин иш-милдеттеринин көлөмүн интерпретациялоонун типтүү концептилери бөлүнүп берилген.

4-жыйынтык. Жарым-жартылай жаңы, себеби автор квалификациялуу юридикалык жардам институтунун ченемдик мазмунундагы конституциялык-маанилүү баалуулуктарынын тең салмактуулугун камсыз кылуунун маанилүү шарты болгон конституциялык принциптердин мыйзам чыгаруу жана укук колдонуу ишинде ырааттуу жүзөгө ашырууну аныкталган.

5-жыйынтык. Жарым-жартылай жаңы, себеби автор тарабынан Негизги мыйзамда жарандарга жана уюмдарга юридикалык жардам көрсөткөн ар түрдүү субъектилердин мааниси жана компетенциялары жөнүндө атайын ченемдердин жоктугун аныкталган.

6-жыйынтык. Жарым-жартылай жаңы, себеби “эң жогорку” юридикалык күчкө ээ болгон сот бийлиги адамдын жана жарандын укуктары менен эркиндиктерин камсыз кылуунун жана коргоонун бир кыйла натыйжалуу кепилдиги жана квалификациялуу юридикалык жардамга укукту жүзөгө ашыруунун кепилдиги катары каралары аныкталган.

7-жыйынтык. Жаңы, себеби автор квалификациялуу юридикалык жардамга конституциялык укукту ишке ашыруу механизмдинде юридикалык жардам институтунун маанисин белгилеп, адвокатура жана адвокаттык иш жөнүндө мыйзамды жакшыртуу зарылдыгын аныктайт.

8-жыйынтык. Жаңы, себеби соттук-укуктук реформаны өнүктүрүүнүн маанилүү багыты катары юридикалык жардамдын жанан камсыз кылуунун механизмдеринин сапатын жогорулатуу боюнча милдеттер сунушталат.

6.Эмгектин ички жыйнактуулугуна жана алынган натыйжалардын тийиштүү актуалдуу проблеманы, теориялык жана практикалык маселени чечүүгө багытталышына баа.

Нуридинова Айдай Нуридиновнанын «Квалификациялуу юридикалык жардам – адамдын жана жарандын укуктарын жана эркиндиктеринин коргоонун конституциялык-укуктук кепилдиги катары» деген темадагы диссертациясынын жоболору Кыргыз Республикасында квалификациялуу юридикалык жардамга конституциялык укуктун кепилдиктерин ар тараптуу изилдөөнү билдирет.

7. Алынган жыйынтыктардын практикалык мааниси.

Изилдөөнүн жыйынтыктарынын практикалык маанилүүлүгү: диссертацияда камтылган жыйынтыктар, мыйзам чыгаруудагы сунуштар жана практикалык сунуштамалар конституциялык укук, адвокатура жана адамдын укугу теориясын өнүктүрүп, мыйзамдарды иштеп чыгуу процессинде пайдаланышы мүмкүн.

Диссертациянын материалдары төмөнкү документтерде, материалдарда жана иштелмелерде пайдаланылды:

Түзүлгөн теориялык аныктамалар жана корутундулар юридикалык жардам көрсөтүү боюнча мамлекеттик программаларды иштеп чыгууга, тиешелүү камсыздандыруу тутумун түзүүгө, кепилдиктер жана каралып жаткан конституциялык мыйзамдарды камсыз кылуу жана коргоо механизмдерди жөнүндө мыйзамдарды өркүндөтүүгө өбөлгө болот.

8. Диссертациянын негизги жоболорунун, жыйынтыктарынын жана натыйжаларынын жарыялангандыгыны ырастамалар

1. Нуридинова, А.Н. Чет өлкөлөрдүн мыйзамдарында жана эл аралык укуктук актыларда квалификациялуу юридикалык жардамга укук [Текст] / А.Н. Нуридинова // КМЮА Вестник. - 2018. - № 2. –72-76-б.

2. Нуридинова, А.Н. Квалификациялуу юридикалык жардамдын мазмуну [Текст] / А.Н. Нуридинова // КМЮА Вестник. - 2018. - № 3 – 213-216-б.

3. Нуридинова, А.Н. Адамдын укуктары менен эркиндиктерин камсыз кылуунун конституциялык кепилдиктер тутумундагы юридикалык жардамдын орду [Текст] / А.Н. Нуридинова // КМЮА Вестник/ - 2018. - № 3. – 217-219-б.

4. Нуридинова, А.Н. Квалификациялуу юридикалык жардам түшүнүгү жана мааниси [Текст] / А.Н. Нуридинова // Modern Science №1/2 – 2018. – 47-50-б.

5. Нуридинова, А.Н. Жарандардын юридикалык жардамга укугун камсыз кылуу [Текст] / А.Н. Нуридинова // Modern Science №1/2 – 2018. – 45-47-б.

6. Нуридинова, А.Н. Кыргыз Республикасындагы адамга жана жаранга юридикалык жардам көрсөтүүнүн конституциялык принциптери [Текст] / А.Н. Нуридинова // Modern Science №5/4 – 2019. – 267-272-б.

7. Нуридинова, А.Н. Юридикалык жардам мамлекеттин коомдук-укуктук функциясы катары [Текст] / А.Н. Нуридинова // Modern Science №6/2 – 2019. – 170-176-б.

8. Нуридинова, А.Н. Сот адилеттиги жарандардын квалификациялуу юридикалык жардам алуу конституциялык укуктарын камсыз кылуу кепилдиги катары [Текст] / А.Н. Нуридинова // Modern Science №6/2 – 2019. – 177-181-б.

9. Авторефераттын диссертациянын мазмунуна шайкештиги

Автореферат диссертациянын мазмунуна, андагы изилдөөдө коюлган максаттар менен маселелерге толугу менен ылайык келет. Авторефераттын кыргыз жана англис тилдериндеги бирдей маанидеги резюмеси бар.

10. Башкы уюмду, расмий оппоненттерди дайындоо жөнүндө сунуштун негиздүүлүгү

Комиссиянын мүчөсү катары кандидаттык диссертация бонча төмөнкүдөй дайындоолорду сунуш кылат:

- башкы уюм катары - Ош мамлекеттик университетинин юридикалык факультетинин мамлекеттин, укуктун теориясы жана тарыхы кафедрасы;
- биринчи оппонент – юридика илиминин доктору Жатканбаева Айжан Ержановна;
- экинчи оппонент – юридика илиминин кандидаты - Бакиров Артур Жылдызбекович.

Комиссиянын мүчөсү катары, тапшырылган документтерди карап чыгып, Кыргыз мамлекеттик юридикалык университетинин (КГЮА) алдындагы юридика илиминин докторунун (кандидатын) окумуштуулук даражасын берүү боюнча Д.12.19.592 диссертациялык кеңешине Нуридинова Айдай Нуридиновнанын 12.00.02 – конституциялык укук, муниципалдык укук адистигинин боюнча «Квалификациялуу юридикалык жардам – адамдын жана жарандын укуктарын жана эркиндиктеринин коргоонун конституциялык-укуктук кепилдиги катары» темасындагы кандидаттык диссертациясын кабыл алууну сунуш кылат.

Комиссиянын мүчөсү:

**Юридика илиминин доктору,
доцент**

Э.Б. Базарбаев

Комиссиянын мүчөсүнүн колун ырастайм:

**Диссертациялык кеңештин окумуштуу секретары,
юридика илиминин кандидады, доцент**

Н.А. Мусабаева

5.03.2020 г.

КЫРГЫЗ МАМЛЕКЕТТИК ЮРИДИКАЛЫК УНИВЕРСИТЕТИ (КГЮА) КЫРГЫЗСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЮРИДИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ (КГЮА)	
подпись	_____ заверяю
	(Ф.И.О.)
Заведующий СК	№ _____ "05" 03 2020 г.